

Geen systematische aandacht

Mensen worden op steeds hogere leeftijd opgenomen. Daarbij verkeren zij in een steeds slechtere voedingstoestand. Daarom bepleit mevrouw Schouten, diëtist in verpleeghuis De Strijp, dat systematisch aandacht wordt geschonken aan de volwaardigheid van het voedsel. Voeding van ontoereikende kwaliteit kan leiden tot slikproblemen, slechte eetlust en decubitus.

Spreiding van maaltijden

Onderzoek van de Inspectie voor de Gezondheidszorg leert dat de spreiding van maaltijden in de verpleeghuizen te wensen overlaat. Door de snelle opvolging van maaltijden neemt de eetlust af, terwijl het belangrijk is dat kwetsbare bewoners goed eten en drinken. De inspectie pleit ervoor dat het eet- en drinkgedrag van de bewoners beter in de gaten wordt gehouden. Daarnaast is het belangrijk dat de maaltijden op een aangename wijze kunnen worden genuttigd.

Cliëntenraden weten wat er leeft

Cliëntenraden blijken op landelijk niveau een goede afspiegeling van de bewoners die zij vertegenwoordigen. Althans voor wat betreft de mening die de leden hebben over de privacy voor bewoners van verpleeghuizen. Wat betreft de samenstelling vormen cliëntenraadsleden een minder goede afspiegeling. Dit blijkt uit een NIVEL-onderzoek naar de haalbaarheid van een Bewonerspanel Verpleeghuizen.

Mevrouw A. de Veer, onderzoeker bij het NIVEL, doet verslag.

De vorige staatssecretaris mevrouw Terpstra wilde de mening van verpleeghuisbewoners meer in het beleid betrekken. Zij wilde een panel van bewoners opzetten. Door regelmatig de mening van de panelleden over de verpleeghuiszorg te vragen wilde zij de bewoners beter bij het beleid betrekken. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft het NIVEL (Nederlands instituut voor

onderzoek van de gezondheidszorg) gevraagd te onderzoeken hoe zo'n panel het best opgezet kan worden.

Deelnemers

Het NIVEL heeft twee panels opgezet die met elkaar vergeleken zijn. Het ene panel bestond uit 208 cliëntenraadsleden uit 31 cliëntenraden. Het andere panel uit 533 willekeurig gekozen bewoners uit 27 verpleeghui-

zen. De belangstelling van cliëntenraden voor het onderzoek was groot. Bijna de helft van de cliëntenraden die benaderd zijn deed daadwerkelijk mee aan het onderzoek.

Het onderzoek

Alle cliëntenraadsleden en bewoners zijn geïnterviewd. De gesprekken gingen over de privacy in het verpleeghuis. Daarbij ging het niet alleen over ruimtelijke privacy. Privacy heeft ook te maken met de wijze waarop men met elkaar omgaat. En ook regels en gewoonten (zoals bijvoorbeeld vaste toilettijden) kunnen de privacybeleving bepalen. De antwoorden bleven strikt anoniem zodat bewoners vrijuit konden spreken. Als een bewoner niet in staat was een interview te geven, werd een familielid geïnterviewd. Elk familielid is gevraagd om zo veel mogelijk namens de bewoner te spreken.

Samenstelling panels

Bij het panel van cliëntenraadsleden komen de bewoners zelf minder aan het woord. Ruim een kwart van de cliëntenraadsleden is bewoner (28%). De anderen zijn familie van een bewoner (51%) en mensen die zich betrokken voelen bij het verpleeghuis maar daar geen familie (meer) hebben wonen (21%).

Bij het tweede panel, dat bestond uit een willekeurige groep bewoners, konden meer bewoners zelf geïnterviewd worden (47%). Bij de overigen (53%) werd een familielid geïnterviewd.

Belangrijk voor privacy

Wanneer het gaat over wat het meest bijdraagt tot een gevoel van privacy van bewoners dan noemen cliëntenraadsleden dezelfde onderwerpen als de willekeurig geselecteerde bewoners. De meeste waarde hechten cliëntenraadsleden aan de bejegening. Maar ook de kwaliteit van de omgeving waarin men verblijft drukt een belangrijk stempel op de mate waarin men privacy heeft.

Voor een gevoel van privacy is het ook belangrijk dat men zelf kan bepalen wat men wanneer doet. Vooral vaste toilettijden worden als vervelend ervaren. Opmerkelijk is dat deze aspecten allemaal belangrijker gevonden worden dan een eenpersoonskamer, terwijl dat vaak geassocieerd wordt met het begrip privacy.

TOP 10

Wat is belangrijk voor privacy?

- vriendelijk personeel (93%)
- gerespecteerd worden (92%)
- veilig voelen (92%)
- inzet personeel om bewoner te leren kennen (89%)
- goede klimaatbeheersing (88%)
- toilettijden zelf bepalen (86%)
- schoon sanitair (86%)
- personeel dat rekening houdt met wensen bewoner (86%)
- slaapkamer aankleden met eigen schilderijen en foto's (84%)
- geen last van gedrag medebewoners (84%)

Mogelijkheden

Gevraagd is welke kenmerken wel en niet aanwezig zijn in het verpleeghuis. Ook hier komen de ervaringen van beide panels overeen. Over de belangrijk gevonden elementen van bejegening oordelen cliëntenraadsleden in

Cliëntenraden zijn positief over bejegening

het algemeen positief. Vrijwel nergens heeft men inspraak met wie men de kamer deelt. Het blijkt dat men vooral weinig invloed heeft op het dagritme in het verpleeghuis. De meeste bewoners moeten hun eigen activiteiten aanpassen aan de vaste verzorgingstijdstippen van de afdeling.

TOP 10

Wat is afwezig in de zorg?

- keuze van kamergenoot (89%)
- zelf bepalen wanneer men eet (84%)
- zelf bepalen grote wasbeurt (77%)
- zelf bepalen kleine wasbeurt (68%)
- geen last gedrag medebewoners (65%)
- zelf tijdstip opstaan bepalen (50%)
- mogelijkheid om zich terug te trekken (49%)
- meebeslissen in de zorg (43%)
- zelf bepalen toilettijden (42%)
- ongestoord telefoneren (42%)

Hoe verder?

De algemene conclusie van het onderzoek is dat een panel van cliëntenraadsleden zinvolle informatie biedt voor het landelijk beleid. Wel zal gecontroleerd moeten worden of de mening van zo'n panel bij andere onderwerpen ook hetzelfde is als de mening van de 'gemiddelde' verpleeghuisbewoners. Dit zou kunnen gebeuren door niet alleen de cliëntenraad van een verpleeghuis te raadplegen, maar daarnaast ook een groep bewoners. Belangrijk voordeel van deze aanpak is dat het aantal geïnterviewden per verpleeghuis groot genoeg is om een verslag te maken van de gegevens van dat verpleeghuis, waarbij de anonimiteit van de geïnterviewden gewaarborgd blijft. Zo'n verslag kan binnen het verpleeghuis gebruikt worden bij het beleid. Ook kan men de antwoorden van de eigen bewoners vergelijken met de landelijke gegevens.

Nieuwe staatssecretaris

Het idee van een panel als methode om de mening van verpleeghuisbewoners meer in het beleid te laten doorklinken was van mevrouw Terpstra. Nu zij geen staatssecretaris meer is ligt de beslissing of zo'n panel nu ook wordt opgezet bij de nieuwe staatssecretaris.